Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
MELCHIOR WATHELET
esitatud 12. novembril 2014[1]

Kohtuasi C-343/13

Modelo Continente Hipermercados SA
versus
Autoridade Para As Condições de Trabalho – Centro Local do Lis (ACT)

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Tribunal do Trabalho de Leiria (Portugal))

Aktsiaseltside ühinemise kord — Direktiiv 2011/35/EL — Ühinemine ühendamise teel — Ühendatava äriühingu kogu vara ja kohustuste üleminek ühendavale äriühingule — Vastutus tööõigusalaste rikkumiste eest — Liikmesriigi õigus, mis näeb ühendamise teel toimuva ühinemise juhtudel ette ühendatava äriühingu niisuguse vastutuse ülemineku

I. **Sissejuhatus**

1. Käesolev eelotsusetaotlus esitati vaidluses, mille pooled on äriühing Modelo Continente Hipermercados SA (edaspidi „MCH”) ja Autoridade para as Condições do Trabalho – Centro Local do Lis (ACT) (tööinspektsioon, edaspidi „ACT”) ning mis puudutas ACT-i otsust, millega MCH mõisteti süüdi tööseadustiku rikkumistes, mille oli toime pannud äriühing Good and Cheap – Comércio Retalhista SA (edaspidi „Good and Cheap”) enne ühinemist MCH-ga.

2. Selles kontekstis on käsitletavas kohtuasjas tekkinud küsimus, kas Good and Cheapi ühinemine MCH-ga toob kaasa Good and Cheapi võla ülemineku MCH-le, kui võlausaldaja ei ole Good and Cheapile nõuet esitanud enne äriühingute ühinemist, kuigi asjaolud, mis olid aluseks kõnesoleva võlakohustuse tekkimisele, leidsid aset enne seda.

3. Käesolev kohtuasi annab Euroopa Kohtule esmakordselt võimaluse tõlgendada ühte sätet nõukogu 9. oktoobri 1978. aasta kolmanda direktiivis 78/855/EÜ (mis käsitleb aktsiaseltside ühinemist lähtuvalt asutamislepingu artikli 54 lõike 3 punktist g)[2], viimati muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta direktiiviga 2009/109/EÜ[3] (edaspidi „kolmas direktiiv”), ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2011. aasta direktiiviga 2011/35/EL, mis käsitleb aktsiaseltside ühinemist[4].

1 — Algkeel: prantsuse.
2 — EÜT L 295, lk 36; ELT eriväljaanne 17/01, lk 42.
3 — ELT L 259, lk 14.
4 — ELT L 110, lk 1.

II. **Õiguslik raamistik**

A. *Liidu õigus*

4. Käesolev eelotsusetaotlus puudutab kolmanda direktiivi artikli 19 lõike 1, mis kehtis põhikohtuasjas käsitlusel oleva ühinemise kuupäeval, tõlgendamist.

5. Kolmas direktiiv kodifitseeriti direktiiviga 2011/35. Need direktiivi 2011/35 põhjendused ja sätted, mis käesoleval juhul tähtsust omavad, on kolmanda direktiivi vastavate põhjenduste ja sätetega sisuliselt identsed. Sel põhjusel, kuigi põhikohtuasjas käsitletav ühinemine toimus kolmanda direktiivi alusel, viitan sarnaselt eelotsusetaotluse esitanud kohtu ja pooltega direktiivile 2011/35.

6. Direktiivi 2011/35 põhjendustes 4 ja 7 on märgitud:

„(4) Äriühingu liikmete ja kolmandate isikute huvide kaitse nõuab aktsiaseltside ühinemist reguleerivate liikmesriikide õigusaktide kooskõlastatust ja ühinemissätete viimist kõigi liikmesriikide õigusaktidesse.

[…]

(7) Võlausaldajad, sealhulgas võlakirjade omanikud, ja isikud, kellel on muid nõudeid ühinevate äriühingute vastu, vajavad äriühingute ühinemise korral kaitset oma huvide kahjustamise vastu.”

7. Direktiivi 2011/35 II peatükis „Ühe või mitme äriühingu teise äriühinguga ühendamise või uue äriühingu asutamise teel toimuva ühinemise reguleerimine” paikneva artikli 3 lõige 1 sätestab:

„„Ühinemine ühendamise teel” tähendab käesolevas direktiivis tehingut, mille puhul üks või mitu äriühingut lõpetatakse likvideerimismenetluseta kogu nende vara ja kohustuste üleminekuga teisele äriühingule, mille vastu ühe või mitme ühendatava äriühingu aktsionäridele emiteeritakse ühendava äriühingu aktsiaid ja tehakse mõnel juhul juurdemakseid, mis ei ületa 10% sel puhul emiteeritud aktsiate nimiväärtusest või kui neil nimiväärtust ei ole, nende arvestusväärtusest.”

8. Direktiivi peatükk III „Ühinemine ühendamise teel” sisaldab muuhulgas järgmisi sätteid:

„Artikkel 6

Ühinemisleping tuleb avaldada liikmesriikide õigusaktides ettenähtud viisil kooskõlas direktiivi 2009/101/EÜ artikliga 3 iga ühineva äriühingu kohta eraldi vähemalt üks kuu enne ühinemislepingu heakskiitmist otsustava üldkoosoleku kindlaksmääratud kuupäeva.

[…]

Artikkel 11

1. Kõigil aktsionäridel on õigus tutvuda vähemalt järgmiste dokumentidega äriühingu registrijärgses asukohas vähemalt üks kuu enne ühinemislepingu heakskiitmist otsustava üldkoosoleku kindlaksmääratud kuupäeva:

a) ühinemisleping;

b) ühinevate äriühingute kolme eelmise majandusaasta raamatupidamise aastaaruanded ja tegevusaruanded;

c) vajaduse korral raamatupidamise vahearuanne, mis ei ole koostatud varem kui ühinemislepingus näidatud kuupäevale eelneva kolmanda kuu esimese päeva seisuga, juhul kui viimane raamatupidamise aastaaruanne on koostatud majandusaasta kohta, mis lõppes enam kui kuus kuud enne nimetatud kuupäeva;

[…]

Artikkel 12

Iga ühineva äriühingu töötajate õiguste kaitset reguleeritakse kooskõlas direktiiviga 2001/23/EÜ.

Artikkel 13

1. Liikmesriikide õigusaktides tuleb ette näha ühinevate äriühingu võlausaldajate huvide piisav kaitsesüsteem, juhul kui võlausaldajate nõuded pärinevad varasemast ajast kui avaldatud ühinemisleping ja nende tähtpäev pole saabunud ühinemislepingu avaldamise kuupäevaks.

2. Selle saavutamiseks sätestatakse liikmesriikide õigusaktides vähemalt, et kõnealustel võlausaldajatel on õigus saada piisavaid tagatisi, kui ühinevate äriühingute majandusliku seisundi tõttu on niisugune kaitse vajalik ja kui võlausaldajatel neid tagatisi veel ei ole.

Liikmesriigid sätestavad lõikes 1 ja käesoleva lõike esimeses lõigus ette nähtud kaitse tingimused. Liikmesriigid tagavad igal juhul, et võlausaldajatel oleks lubatud taotleda asjakohaselt haldus- või kohtuorganilt piisavaid tagatisi, kui nad suudavad usaldusväärselt näidata, et ühinemise tõttu on nende nõuete rahuldamine ohus ja et äriühingult ei ole saadud piisavaid tagatisi.

3. Ühendava ja ühendatava äriühingu võlausaldajate kaitse võib olla erinev.

[…]

Artikkel 18

1. Ühinemine tuleb iga ühineva äriühingu suhtes avalikustada liikmesriikide õigusaktides ettenähtud viisil kooskõlas direktiivi 2009/101/EÜ artikliga 3.

2. Ühendav äriühing võib ise korraldada avalikustamise ühendatava äriühingu või äriühingute kohta.

Artikkel 19

1. Ühinemine toob *ipso jure* ja samaaegselt kaasa järgmised tagajärjed:

a) ühendatava äriühingu vara ja kohustuste üleminek ühendavale äriühingule nii ühendatava ja ühendava äriühingu vaheliselt kui ka kolmandaid isikuid puudutavalt;

b) ühendatava äriühingu aktsionäridest saavad ühendava äriühingu aktsionärid;

c) ühendatav äriühing loetakse lõppenuks.

[…]”

B. *Portugali õigus*

9. Direktiiv 2011/35 võeti Portugali õigusesse üle Código das Sociedades Comerciais'iga (äriühinguid käsitlev seadustik).

10. Selle artikkel 98 „Ühinemisleping" sätestab:

„1. Ühinemises osalevate äriühingute juhtimisorganid koostavad ühiselt ühinemislepingu, kus tuleb läbiviidavast toimingust nii õiguslikult kui ka majanduslikult täpse ülevaate omamiseks vajaliku või kasuliku teabe all esitada:

[…]

d) iga osaleva äriühingu bilanss, kus eeskätt peab olema välja toodud ühendavale või uuele äriühingule üle mineva vara ja kohustuste väärtus;

[…]

h) võlausaldajate õiguste kaitse võimalused;

[…]

2. Eelmise lõike punktis d nimetatud bilansina käsitatakse:

a) eelmise majandusaasta bilanssi, kui eelmise majandusaasta lõpp jääb ühinemislepingu kuupäevale eelneva kuu sisse, või

b) bilanssi, mis ei ole koostatud varem kui ühinemislepingu kuupäevale eelneva kolmekuulise perioodi esimesel kuupäeval."

11. Seadustiku artikkel 100 „Ühinemislepingu registreerimine ja kutse üldkoosolekule" sätestab:

„1. Ühinemisleping registreeritakse.

2. Iga osaleva äriühingu aktsionärid – sõltumata äriühingu liigist – võtavad üldkoosolekul ühinemislepingu kohta seisukoha, ning pärast registrikande tegemist peab üldkoosoleku toimumise teate avaldamise kuupäeva ja koosoleku toimumise vahele jääma vähemalt 1 kuu.

3. Koosoleku kutses peab olema märgitud, et äriühingute liikmed ja võlausaldajad saavad ühinemislepingu ja sellele lisatud dokumentidega tutvuda äriühingu registrijärgses asukohas, ning üldkoosoleku planeeritud kuupäev.

[…]

5. Äriregister avaldab ühinemislepingu omal algatusel automaatselt ja lisab, et võlausaldajad võivad esitada ühinemisele vastuväiteid vastavalt artiklile 101-A.

[…]"

12. Sama seadustiku artikkel 101-A „Võlausaldajate vastuväited" sätestab järgmist:

„Ühinemises osalevate äriühingute võlausaldajad, kelle nõuded pärinevad varasemast ajast kui ühinemislepingu avaldamiskuupäev, võivad ühe kuu jooksul alates ühinemislepingu avaldamisest esitada ühinemisele kohtu kaudu vastuväite, kui ühinemine kahjustaks nende huvide teostamist, juhul kui nad on taotlenud äriühingult võlakohustuse täitmist või asjakohase tagatise andmist ning vastava taotluse esitamisest on möödunud vähemalt 15 päeva, ilma et seda oleks rahuldatud."

13. Seadustiku artikkel 101-B „Vastuväite tagajärjed" sätestab:

„1. Vastuväide, mille võlausaldaja saab kohtu kaudu esitada, välistab ühinemise kohta äriregistrisse lõpliku kande tegemise, kuni on aset leidnud üks alljärgnevatest toimingutest:

a) vastuväide on jõustunud kohtuotsusega tagasi lükatud, või juhul, kui vastuvõetamatuks tunnistamise korral ei ole vastuväite esitaja 30 päeva jooksul esitanud uut kaebust;

b) vastuväite esitaja loobub vastuväitest;

c) äriühing on vastuväite esitajale võla tasunud või andnud kokkulepitud või kohtu poolt määratud tagatise;

d) vastuväite esitaja nõustub registrikandega;

e) vastuväite esitajale võlgnetav summa on deponeeritud.

[…]"

14. Äriühinguid käsitleva seadustiku artikkel 111 „Ühinemise registreerimine" sätestab:

„Kui osalevad äriühingud on ühinemise heaks kiitnud ning eeldusel, et artiklis 101-A ette nähtud tähtajal ei ole esitatud vastuväiteid, või juhul, kui on esitatud vastuväiteid ning on tehtud üks artikli 101-B lõikes 1 ette nähtud toimingutest, esitab mõni ühinemises osalevate äriühingute või uue, asutatava äriühingu juhtimisorgani liikmetest avalduse ühinemise kandmiseks äriregistrisse."

15. Seadustiku artikkel 112 sätestab:

„Ühinemiskande tegemisel äriregistris:

a) ühinenud äriühingud või – juhul, kui asutatakse uus äriühing – kõik ühinemises osalenud äriühingud lõppevad ning nende õigused ja kohustused lähevad üle ühendavale äriühingule või uuele äriühingule;

b) lõppenuks loetud äriühingute aktsionäridest saavad ühendava äriühingu või uue äriühingu aktsionärid."

III. **Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused**

16. Good and Cheap on Portugali õiguse alusel asutatud äriühing, mis tegeleb jaekaubandusega super- ja hüpermarketites.

17. MCH on Portugali õiguse alusel asutatud äriühing, mis muuhulgas tegeleb toiduainetesektoris jaekaubandusega. Talle kuulub Portugalis ligikaudu 180 kauplust.

18. 15. veebruaril 2011 viis ACT Pombalis (Portugal) Good and Cheapi ruumides läbi kontrolli registreeritud töötundide osas, mille kohta Good and Cheapi töötajad olid 2010. aasta detsembri ja 2011. aasta jaanuari kohta andmed esitanud.

19. Good and Cheap ja MCH taotlesid 22. veebruaril 2011 äriregistrisse kande tegemist ühinemislepingu kohta, mille mõlema äriühingu nõukogud olid heaks kiitnud. Ühinemisleping avaldati justiitsministeeriumi publikatsioonide veebileheküljel (https.//publicacoes.mj.pt/Index.aspx).

20. 7. märtsil 2011 koostas ACT-i tööinspektor (*inspectora do trabalho*) Good and Cheapi kohta kaks protokolli (*auto de notícia*), milles sisalduv etteheide puudutas asjaolu, et Good and Cheap on rikkunud Portugali tööõigusalaseid norme, mille kohaselt ei ole töötajatel lubatud töötada järjest rohkem kui 5 tundi ja kahe järjestikuse töötamisperioodi vahel on töötajal on õigus vähemalt 11-tunnisele katkematule puhkeajale.

21. Good and Cheapi ühinemise kohta MCH-ga tehti äriregistrisse kanne 31. märtsil 2011. Alates sellest kuupäevast loetakse Good and Cheap lõpetatuks.

22. ACT edastas 7. märtsi 2011. aasta protokollid 4. aprillil 2011 Good and Cheapile, määrates talle kaks trahvi (*coima*): summas 459 eurot (trahvi tasumise tähtaeg 12. aprill 2011), kuna äriühing oli rikkunud nõuet, mille kohaselt on keelatud töötajatel töötada rohkem kui 5 tundi järjest (protokoll 161100188), ning teise trahvi (mille summa ja tasumise tähtaeg Euroopa Kohtule esitatud materjalidest ei nähtu), kuna äriühing oli rikkunud töötajate õigust vähemalt 11-tunnisele katkematule puhkeajale kahe töötamisperioodi vahel (protokoll 161100190).

23. MCH vaidlustas oma kirjalikus vastuses selle otsuse õiguspärasuse, tuginedes esitatud argumentides muu hulgas faktile, et äriregistri kanne tõendab Good and Cheapi ühinemist MCH-ga nende ühendamise teel 31. märtsil 2011.

24. Kahes kohtuametnikult (*instrutora*) saadud ettepanekus otsuse kohta (*proposta de decisão*), mille kohus väljastas vastavalt 18. ja 21. septembril 2012, tegi kohus ACT-i direktorile ettepaneku kinnitada kaks 7. märtsi 2011. aasta protokolli ja määrata MCH-le kummagi asjassepuutuva rikkumise eest trahv summas 714 eurot.

25. ACT direktor kinnitas need kaks ettepanekut 24. septembril 2012 summeeritud otsusega (*decisão de cúmulo jurídico*) ning määras MCH-le mainitud kahes protokollis käsitletud juhtumite eest kumulatiivse trahvi summas 1250 eurot. Otsusest teatati MCH-le 26. septembril 2012.

26. MCH esitas Tribunal do Trabalho de Leiria'le (Leiria töökohus, Portugal) hagi (*recurso de impugnação judicial*), milles vaidlustab viimati mainitud otsuse õiguspärasuse. MCH väidab muu hulgas, et Código das Sociedades Comerciais'i (äriühinguid käsitleva seadustiku) artikli 112 tõlgendus, mis võimaldab määrata MCH-le trahvi tööõiguse rikkumiste eest, mille on toime pannud Good and Cheap, on vastuolus direktiivi 2011/35 artikli 19 lõike 1 punktiga a.

27. Neil asjaoludel otsustas Tribunal do Trabalho de Leiria menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Arvestades [liidu] õigust ja eelkõige direktiivi [2011/35/EL artikli 19 lõike 1 punkti a], siis kas äriühingute ühinemine sisaldab ühendavale äriühingule tööõigusalaste rikkumiste puhul vastutuse ülemineku korda, mis tähendab, et ühendav äriühing vastutab tegude eest, mille on toime pannud ühendatav äriühing enne ühinemiskande tegemist äriregistris?

2. Kas karistust tööõigusalaste rikkumiste eest võib direktiivi [2011/35] kohaldamise eesmärgil pidada nõudeõiguseks kolmandate isikute kasuks (käesoleval juhul riigi kasuks vastavalt tööõigusalaseid rikkumisi käsitlevatele õigusnormidele), mille tagajärjel kantakse tööõigusalase rikkumise tõttu tekkinud vastav võlg (trahv) üle ühendavale äriühingule ja võlausaldajaks on riik?

3. Kas Código das Sociedades Comerciais'i artikli 112 tõlgendus, mille kohaselt ei tühista see enne ühinemist toime pandud tööõigusalaste rikkumiste menetlust ega määratavat trahvi, on vastuolus viidatud ühenduse direktiiviga, mis sätestab äriühingute ühinemise tagajärjed, kujutades seega endast sellise õigusnormi laia tõlgendust, mis on vastuolus ühenduse õiguse põhimõtetega ja eelkõige direktiivi artikliga 19?

4. Kas eelnev tõlgendus rikub põhimõtet, mille kohaselt ei saa esineda tööõigusalast rikkumist ilma, et ühendaval äriühingul oleks tekkinud objektiivne (vähendatud) või süüline vastutus?"

IV. **Menetlus Euroopa Kohtus**

28. Eelotsusetaotlus saabus Euroopa Kohtusse 24. juunil 2013. Kirjalikud seisukohad esitasid MCH, Portugali, Saksamaa, Ungari ja Austria valitsus ning Euroopa Komisjon.

29. 20. juunil 2014 saatis Euroopa Kohus MCH-le ja Portugali valitsusele küsimused, soovides saada kirjalikku vastust enne kohtuistungi toimumist. Portugali valitsuse ja MCH vastused jõudsid Euroopa Kohtusse vastavalt 15. ja 28. juulil 2014.

30. Kohtuistung toimus 3. septembril 2014, kus MCH, Portugali ja Saksamaa valitsus ning Euroopa Komisjon esitasid suulised seisukohad.

V. **Analüüs**

A. *Vastuvõetavus*

31. Saksamaa ja Austria valitsus väljendavad kahtlusi, kas kõik eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimused on asjakohased. Saksamaa valitsus leiab, et kolmas ja neljas küsimus puudutavad siseriikliku õiguse tõlgendamist. Austria valitsus väidab, et teine küsimus käsitleb olukorda, kus erinevalt põhikohtuasja vaidluse asjaoludest on trahv määratud juba enne ühinemist, ning seega on küsimus hüpoteetiline. Lisaks ei reguleeri direktiiv 2011/35 neljandas küsimuses tõstatatud kriminaalvastutuse küsimust ning seega puudub sel Euroopa Liidu õigusega seos, mis on nõutav Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 51 kohaselt.

32. Ma ei toeta Austria valitsuse seisukohta teise küsimuse osas, millega eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib Euroopa Kohtult teada, kas niisugust karistust tööõigusalaste rikkumiste eest nagu põhikohtuasjas käsitletav trahv võib käsitada võlana ja Portugali riiki võlausaldajana direktiivi 2011/35 mõttes[5]. Niiviisi mõistetuna ei puuduta teine küsimus mitte ainult seda, millena käsitada enne ühinemist määratud trahvi, vaid hõlmab ka trahve, mis on määratud pärast ühinemist. Selles mõttes ei ole teine küsimus hüpoteetiline.

5 — Mõisted „võlg" ja „võlausaldaja" on kasutusel direktiivi artiklis 13, kuid pole seal defineeritud.

33. Mis puudutab kolmandat küsimust, siis ma ei leia, et see käsitleks siseriikliku õiguse tõlgendamist. Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib selle küsimusega Euroopa Kohtult selgust kolmanda direktiivi artikli 19 tõlgendamises, et võtta seisukoht, kas äriühinguid käsitleva seadustiku artikkel 112 on sellega kooskõlas või mitte, kui lähtuda Portugali tõlgendusest, nimelt et ühinemine ei tühista enne ühinemist toime pandud tööõigusalaste rikkumiste menetlust ega määratud või määratavat trahvi. Seega on kolmas küsimus vastuvõetav.

34. Seevastu toetan Saksamaa ja Austria valitsuse seisukohta, et neljas küsimus ei ole vastuvõetav. Nimelt puudutab see küsimus Portugali õigusesse kuuluva põhimõtte tõlgendamist, mis väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei kuulu Euroopa Kohtu pädevusse [6].

B. *Sisulised küsimused*

35. Sarnaselt Ungari valitsusega olen ma seisukohal, et eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib esitatud küsimustega kokkuvõttes teada, kas direktiivi 2011/35 artikli 19 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus niisugune siseriiklik õigusnorm nagu Portugali Código das Sociedades Comerciais'i (äriühinguid käsitleva seadustiku) artikkel 112, mis sellisena, nagu seda Portugalis kohaldatakse, tähendab, et kui toimunud on äriühingute ühinemine ühendamise teel, siis ühendatava äriühingu kohustus maksta trahvi tema poolt toime pandud tööõigusalaste rikkumiste eest, mis leidsid aset enne ühinemist, läheb üle ühendavale äriühingule, kuigi otsus trahvi määramiseks jõustus alles pärast ühinemist. Seega uurin eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimusi koos.

1. Euroopa Kohtule esitatud argumendid

36. MCH ja Saksamaa valitsus väidavad, et ühendatava äriühingu vara ja kohustuste terviklik üleminek ühendavale äriühingule, juhul kui toimub ühinemine ühendamise teel, mis on ette nähtud direktiivi 2011/35 artikli 19 lõike 1 punktis a, hõlmab ka ühendatava äriühingu võlgade üleminekut. Siiski saab sellele äriühingule tööõigusalase rikkumise eest määratud trahvi käsitada võlana riigile – ja seega ühendatava äriühingu võlakohustusena – alles siis, kui riigi käsutuses on jõustunud haldus- või kohtuotsus, mis on täitmisele pööratav. Käesoleval juhul toimus ühinemine enne sellise otsuseni jõudmist, ning järelikult ei ole Good and Cheapi vastutus kõnesolevate tööõigusalaste rikkumiste eest MCH-le üle läinud.

37. Lisaks on MCH seisukohal, et kui niisugustel asjaoludel tunnistada tööõigusalaste rikkumistega seonduva vastutuse üleminekut, ei oleks ühinemises osalevate äriühingute aktsionäridel ja võlausaldajatel võimalik hinnata ühinemise majanduslikke tagajärgi. Samal põhjusel on Saksamaa valitsus seisukohal, et ülemineva vara ja kohustuste kindlakstegemiseks tuleb lähtuda nende väärtusest ühinemiskande tegemise kuupäeval.

38. Austria valitsuse hinnangul näeb direktiiv 2011/35 ette üksnes ühendatava äriühingu tsiviilvastutuse suhetes võlausaldajate ja muude õiguste omajatega. Direktiiv ei reguleeri vastutust tööõigusalaste rikkumise korral, mille ühinemises osalevad äriühingud on toime pannud, kusjuures selle valitsuse sõnul on tegu vastutusega, mis on laadilt nii haldus- kui kriminaalõiguslik. Järelikult ei kuulu käesoleva eelotsusetaotluse aluseks olnud faktilised asjaolud selle direktiivi kohaldamisalasse.

39. Austria valitsus leiab siiski, et direktiiv 2011/35 ei välista seda, et ühendav äriühing võtab vastutuse tööõigusalaste rikkumiste eest, mille pani toime ühendatav äriühing. Järelikult, siseriiklikud õigusnormid, mille alusel saab ühendavale äriühingule määrata niisuguseid halduskaristusi, ei ole selle direktiivi artikli 19 lõike 1 punktiga a vastuolus.

6 — Vt kohtuotsused Auroux jt (C-22/05, EU:C:2007:31, punkt 25); dos santos Palhota jt (C-515/08, EU:C:2010:589, punkt 18); Idryma Typou (C-81/09, EU:C:2010:622, punkt 35) ja Texdata Software (C-418/11, EU:C:2013:588, punkt 28).

40. Portugali ja Ungari valitsus ning Euroopa Komisjon on seisukohal, et sisuliselt näeb direktiivi 2011/35 artikli 19 lõike 1 punkt a ette, et ühinemisel läheb vastutus tööõigusalaste rikkumiste eest üle ühendatavalt äriühingult ühendavale äriühingule. Nad rõhutavad, et selles sättes ette nähtud vara ja kohustuste terviklik üleminek on universaalse iseloomuga. Trahvi tuleks käsitada võlana riigile, kellele see direktiiv annab kaitse kui võlausaldajale. Seega kuulub see ühinemise käigus ühendatava äriühingu kohustuste hulka, ning läheb seega üle ühendavale äriühingule.

2. Hinnang

a) Kohaldatav õigus

41. Kõigepealt tuleb kindlaks teha, millised õigusnormid kuuluvad kohaldamisele, kui tegu on olukorraga, kus ühendavale äriühingule on üle läinud kohustus maksta trahv, mis määrati pärast ühinemise kohta registrikande tegemist ning rikkumiste eest, mille pani toime ühendatav äriühing, kes ühinemise vormistamise järel lakkab eksisteerimast. Kas seda küsimust reguleerib direktiiv 2011/35 või liikmesriigi õigus?

42. Direktiivi 2011/35 artikli 19 lõike 1 punkt a näeb ette, et „[ü]hinemine toob *ipso jure* ja samaaegselt kaasa [...] ühendatava äriühingu vara ja kohustuste üleminek[u] ühendavale äriühingule nii ühendatava ja ühendava äriühingu vaheliselt kui ka kolmandaid isikuid puudutavalt".

43. Termini „*ipso jure*" kasutamine näitab, et ühinemine toob täies ulatuses ning ilma muude vormiliste ja sisuliste tingimusteta kaasa vara ja kohustuste automaatse ülemineku. Seega reguleerib ühinemisel toimuvat üleminekut liidu õigus[7]. Sellegipoolest tuleb määrata kindlaks direktiivi 2011/35 artikli 19 lõike 1 punkti a kohaldamisala.

b) Direktiivi 2011/35 artikli 19 lõike 1 punkti a *ratione materiae* kohaldamisala. „vara ja kohustus[ed]"

44. Kas direktiivi 2011/35 artikli 19 lõike 1 punkt a kuulub kohaldamisele, kui tegemist on tööõigusalase kohustusega, antud juhul trahviga, mis on määratud Portugali tööõiguse normide rikkumise eest, kui rikkumise asjaolud leidsid aset enne ühinemislepingu avaldamise kuupäeva, kuid millest trahvi maksma kohustatud isikule teatati esimest korda alles pärast ühinemise registrikannet?

45. Seega tuleb kindlaks teha, kas mõisted „vara ja kohustused", eeskätt „kohustused", on piisavalt laiad, et hõlmata ka põhikohtuasjas käsitletavat olukorda. Nagu Saksamaa valitsus märgib, on küsimus terminite tõlgendamises, arvestades et neid on direktiivis kasutatud palju kordi, kuid ei ole defineeritud. Seega tuleb neid termineid kogu Euroopa Liidus tõlgendada autonoomselt ja ühetaoliselt[8], võttes arvesse nende kasutamise konteksti ja direktiiviga 2011/35 taotletavaid eesmärke[9].

7 — Märgin, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2005. aasta direktiivi 2005/56/EÜ piiratud vastutusega äriühingute piiriülese ühinemise kohta (ELT L 310, lk 1) (muudetud) artikli 14 lõike 1 punkt a näeb ette, et „[...] [p]iiriülese ühinemisega kaasneb [...]: a) ühendatava äriühingu kogu vara ja kõik kohustused lähevad üle ühendavale äriühingule; [...]". Minu arvates ei või termini „*ipso jure*" puudumine viia tõlgenduseni, mis erineks tõlgendusest direktiivi 2011/35 puhul. Ka piiratud vastutusega äriühingute korral toob ühinemine kaasa kogu vara ja kõigi kohustuste automaatse ülemineku, ilma et kehtiksid muud tingimused kui need, mis on ette nähtud direktiivis 2005/56.

8 — Vt selle kohta kohtuotsused Linster (C-287/98, EU:C:2000:468, punkt 43); Brüstle (C-34/10, EU:C:2011:669, punkt 25) ning Ziolkowski ja Szeja (C-424/10 ja C-425/10, EU:C:2011:866, punkt 32).

9 — Vt selle kohta kohtuotsused easyCar (C-336/03, EU:C:2005:150, punkt 21); Wallentin-Hermann (C-549/07, EU:C:2008:771, punkt 17) ning Ziolkowski ja Szeja (EU:C:2011:866, punkt 34).

i) Kas tööõigusalased kohustused kuuluvad ühendatava äriühingu kohustuste hulka?

46. Mis puudutab tööõigusalaste rikkumiste laadi, siis Austria valitsus leiab – oma seisukohta eriliselt põhjendamata –, et direktiivi 2011/35 artikli 19 lõike 1 punkt a on kohaldatav üksnes tsiviilvastutuse alal. Kõnesolev trahv tööõigusalase kohustusena on laadilt karistusõiguslik, mistõttu ei kuulu see selle artikli kohaldamisalasse. Austria valitsuse sõnul ei saa niisugune siseriiklik õigusnorm, mis võimaldab tööõigusalase vastutuse üleminekut, seega olla direktiiviga vastuolus.

47. Lisaks on komisjon pühendanud suure osa oma kirjalikest seisukohtadest tööõigusalaste rikkumiste korra tekkemehhanismile (Ordnungsstrafrecht) Saksamaal, selle ajaloole, karistusõiguslikuga sarnasele laadile ja erinevustele klassikalise või sekundaarse karistusõigusega.

48. Leian, et need kaalutlused ei mõjuta oma teoreetiliselt huvipakkuvale aspektile vaatamata mitte kuidagi direktiivi kohaldamisala. Direktiivi 2011/35 artikli 19 lõike 1 punktis a on nimetatud „kohustusi", st kõiki võlgu [10], mis kehtivad teatud isiku vara ja kohustuste suhtes, mida tuleb vaadelda kogumina [11].

49. Seega, laiade mõistete kasutamine näitab, et artiklis on selgelt mõeldud kogu võimalikku võlga, sõltumata selle päritolust ja sellest, kas vastutus on laadilt tsiviilõiguslik, karistusõiguslik või karistusõiguslikule sarnast laadi, kuivõrd on silmas peetud ühendatava äriühingu vastutust [12] ja võlg on väljendatav rahas.

50. Veelgi selgemalt nähtub see direktiivi 2011/35 ingliskeelsest versioonist, kus ei ole küll nimetatud „universaalset" üleminekut, kuid on kasutatud sõnastust „all the assets and *liabilities*" [13]. Pole kahtlust, et niisugune laadilt karistusõiguslikule sarnast laadi võlakohustus nagu põhikohtuasjas käsitletu on ühendatava äriühingu jaoks „*liability*".

51. Toetan sama seisukohta mis MCH ning Portugali ja Saksamaa valitsus, nimelt et niisugust võlga nagu antud juhul käsitletu saab pidada „nõudeks" riigi kasuks ja riiki „võlausaldajaks" direktiivi 2011/35 artikli 13 tähenduses.

52. Järelikult, kõik ühinemises osaleva äriühingu võlad, sh võlad riigi kasuks, kuuluvad äriühingu kohustuste alla ning lähevad seega automaatselt ja ilma, et selles suhtes kehtiks muid tingimusi, üle sellele äriühingule, mis kujuneb ühinemise tulemusel.

ii) Kas võlad, mis on ühinemise hetkel *in statu nascendi*, kuuluvad ühendatava äriühingu kohustuste hulka?

53. Edasi tuleb kindaks teha, kas mõiste „kohustused" katab ka võlga, mis on ühinemise kohta registrikande tegemise hetkel *in statu nascendi*, st niisugust võlga nagu põhikohtuasjas käsitletu, mille tekkimise asjaolud leidsid aset enne ühinemise kohta registrikande tegemist, kuid mis muutus sissenõutavaks ja millest teatati võlgnikule esimest korda alles pärast ühinemise registreerimist.

10 — Mõtlen „võla" all kohustust, mille kohaselt ühel isikul ehk võlgnikul on kohustus teise isiku ehk võlausaldaja suhtes midagi teha (kohustus midagi üle anda, teha või jätta tegemata): vt Cornu, G., Vocabulaire juridique, 9. väljaanne, PUF, Paris, 2011, lk 340.

11 — Vt Cornu, G., Vocabulaire juridique, 9. väljaanne, PUF, Paris, 2011, lk 737 ja 738.

12 — Mõistagi ei kata direktiivi 2011/35 artikli 19 lõike 1 punkt a ühendatava äriühingu juhtimisorganite liikmete ja muude üksuste kriminaalvastutust. Seevastu karistusõiguslik trahv, mis on ühendatavale äriühingule määratud selle äriühingu poolt toime pandud kuriteo eest, läheb üle ühendavale äriühingule.

13 — Kohtujuristi kursiiv. Mõiste „liability" on määratletud kui „miski, mis ollakse kellelegi võlgu, eelkõige rahasumma" („a thing for which some one is responsible, especially an amount of money"), vt *Oxford Dictionnary of English*, Oxford University Press, Oxford 2005, 2. parandatud köide, lk 1008.

54. Leian järgnevalt esitatud põhjustel, et niisugused *in statu nascendi* võlad nagu põhikohtuasjas käsitletud kuuluvad ühendatava äriühingu kohustuste hulka ja seega lähevad üle ühendavale äriühingule.

55. Esmalt, mitte miski direktiivi 2011/35 tekstis ei ole takistuseks ühendatava äriühingu kohustuste mõiste niisugusele tõlgendamisele. Liiati mitte rohkem kui passiva mõiste, mis, arvestades põhikohtuasja aluseks olevate faktiliste asjaolude toimumise aega, on kasutusel nõukogu 25. juuli 1978. aasta neljanda direktiivis 78/660/EMÜ, mis põhineb asutamislepingu artikli 54 lõike 3 punktil g ja käsitleb teatavat liiki äriühingute raamatupidamise aastaaruandeid [14], mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2009. aasta direktiiviga 2009/49/EÜ (ELT L 164, lk 42; edaspidi „direktiiv 78/660"), täpsemalt selle direktiivi artikli 9 „Passiva" punktides B3 ja C8, millele pooled kohtuistungil viitasid [15].

56. Komisjon toetas oma kirjalikes seisukohtades teesi, mille kohaselt kuulub põhikohtuasjas käsitletav võlg ühendava äriühingu passivasse direktiivi 78/660 mõttes, kuid selle kohta tuli teha kanne äriühingu raamatupidamise aastaaruandesse. Komisjoni selline arvamus põhineb asjaolul, et ühendatavale äriühingule saadeti esimene teade protokollide kohta enne ühinemise kohta registrikande tegemist, kuid Euroopa Kohtule esitatud materjalidest seda ei nähtu.

57. Sellegipoolest väitis komisjon kohtuistungil, et antud juhul ei oma tähtsust raamatupidamise aastaaruannete koostamist reguleerivad eeskirjad. Toetan seda seisukohta, kuna vastupidisel juhul ei saaks ühendavale äriühingule üle minna võlakohustus, mille võlausaldaja tuvastab esimest korda pärast ühinemiseks esitatud raamatupidamisaruannete koostamist, arvestades et raamatupidamise aastaaruannetes saavad kajastuda üksnes võlakohustused, mida on võimalik ette näha ja summaliselt kindlaks määrata.

58. Seega, asjaolu, et *in statu nascendi* võlakohustus ei kuulu passiva mõiste alla direktiivi 78/660 tähenduses ja seega ei kajastu ühinemislepingule lisatud bilansis, ei ole piisav selleks, et välistada see „kohustuste" alt direktiivi 2011/35 mõttes.

59. Kui see nii oleks, toimuks ühinemisel kohustuste kustutamine ja see võidakse läbi viia üksnes sel eesmärgil.

60. Seda mõistet aitavad illustreerida järgmised näited.

— Vahetult enne kahe naftatoomisega tegeleva äriühingu ühinemist põhjustab üks neist nafta merrevoolamisega keskkonnakatastroofi. Kui lähtuda tuleb tõlgendusest, et selleks, et võlakohustus saaks üle minna ühendavale äriühingule, peab see olema tekkinud ning olema kindel ja võlgnikuks olevalt äriühingult sissenõutav enne ühinemist, ei oleks riigiasutustel võimalust määrata keskkonnaõiguses ette nähtud trahve ning isikud, kellele kahju tekkis, ei saaks nõuda selle hüvitamist.

— Niisuguse ühinemise järgselt nagu põhikohtuasjas käsitletu, avastab maksuhaldur, et ühendatav äriühing kasutas paljude aastate vältel kuritahtlikult maksude optimeerimise kava. Kui kohaldataks samasugust tõlgendust, ei oleks maksuhalduril võimalust maksmata maksu tagantjärele sisse nõuda.

14 — EÜT L 222, lk 11; ELT eriväljaanne 17/01, lk 21.

15 — Mainitud artikkel näeb ette, et äriühingute raamatupidamise aastaaruannetes välja toodud kohustused peavad hõlmama „[m]uid eraldisi" (punkt B3), nimelt muid summasid peale pensionieraldiste ja eraldiste samalaadsete kohustuste tarvis ning maksueraldisi, samuti „[m]uid võlgu, sealhulgas maksu- ja sotsiaalkindlustusvõlgu". Minu arvates on mõistetav, et artiklis ei ole passiva mõiste all välja toodud *in statu nascendi* võlakohustusi, kuna raamatupidamise aastaaruannetes saavad kajastuda vaid kindlad ja sissenõutavad võlad või vähemalt sellised, mille teke on tõenäoline või ettenähtav, kuna need on summaliselt kindaksmääratavad.

61. Ühinemine ühendamise teel tähendab seega, et ühendav äriühing omandab ühendatava äriühingu tervikuna, kaasa arvatud selle „mineviku". Nagu pealegi nähtub direktiivi 2011/35 artikli 3 lõikest 1, toimub ühinemine ühendamise teel nii, et ühinemises osalevad äriühingud „lõpetatakse *likvideerimismenetluseta*" [16], mis toob kaasa ühendava äriühingu ülemineku tervikuna, ilma et kustuksid need kohustused, mis sel äriühingul likvideerimise korral oleks. Nimelt sel põhjusel, st kuna esineb oht, et ühendav äriühing ei pruugi ühinemishetkel olla teadlik ühendatava äriühingu passivasse kuuluvatest kohustustest, sisaldab ühinemiskokkulepe praktikas tavapäraselt ühendava äriühingu huvides punkti avalduste ja tagatiste kohta („*disclosure and warranties*").

62. Pealegi ei ole midagi uuenduslikku idees, et ühendav äriühing saab ühinemise järel ühendatava äriühingu õigusjärglaseks, mis puudutab vastutust. Viitan arvukatele kohtuvaidlustele Euroopas ja Ameerika Ühendriikides, kus ühendavad äriühingud on tunnistatud vastutavaks – osal juhtudest kollektiivsetes hagides – selle eest, et ühendatava äriühingu töötajad puutusid enne selle äriühingu ühinemist kokku asbestiga, mis tekitas neil asbestoosi ja mesotelioomi. Kõigil neil juhtudel ei välistanud asjaolu, et ühendav äriühing ei olnud ühinemise hetkel sellest vastutusest teadlik, vastutuse üleminekut ühendatavalt äriühingult ühendavale äriühingule [17].

63. Samuti on juhtunud, et kahju hüvitis ületab summalt ühendatava äriühingu omandamise maksumuse, nii et osa seadusandjaid on astunud samme sellise vastutuse piiramiseks, näiteks on seda tehtud Texases, „kuni nõude loovutanud äriühingu brutovara õiglase turuhinnani, mis arvutatakse ühinemise või konsolideerimise hetkel" [18].

64. Niisuguse sõnaselge sätte puudumisel leian, et direktiivi 2011/35 artikli 19 lõike 1 punkt a näeb ette ühendataval äriühingul olevate *in statu nascendi* võlakohustuste ülemineku ühendavale äriühingule.

65. Lisaks tuleb rõhutada, et see eeskiri ei toimi mitte alati ühendava äriühingu kahjuks, kuna viimati mainitu omandab ka kogu vara, st mitte üksnes need õigused, mis on ühinemise hetkel olemas, vaid ka õigused tulevikus loodetavatele laekumistele (*spes debiturum iri*) [19] ning õigustele, mis tekivad pärast ühinemise äriregistrisse kandmist.

66. Niisiis on niisugusel ühendaval äriühingul nagu MCH õigus nõuda tagasi maksusummad, mida ühendatav äriühing on tasunud enne ühinemist alusetult, ning samuti ühendatavale äriühingule enne ühinemist määratud maksud, mis pärast ühinemist tunnistatakse liidu õigusega vastuolus olevaks.

67. Lisaks võib tekkida küsimus, kas direktiiviga 2011/35 ei ole *in statu nascendi* võlakohustuste ühendavale äriühingule ülemineku kohustuslikuks tegemise asemel antud liikmesriikidele võimalust näha selline üleminek ette siseriiklike õigusnormidega. Minu arvates see nii ei ole.

16 — Kohtujuristi kursiiv.

17 — Vt selle kohta Havard-Williams, V., „Asbestos liability. Managing the risks" (kättesaadav Practical Law veebilehel alates septembrist 2004, aadress: http://uk.practicallaw.com/cs/Satellite?blobcol=urldata&blobheader=application%2Fpdf&blobkey=id&blobtable=MungoBlobs&blobwhere=1247476867411&assbinary=true). Vt ka Texase ülemkohtu kohtuotsus Barbara Robinson *vs.* Crown Cork & Seal Co [335 S.W. 3d 126, 129–130 (2010)].

18 — Texas Civil Practice and Remedies Code, artikkel 149.003, punkt a), „[...] *the cumulative successor asbestos-related liabilities of a corporation are limited to the fair market value of the total gross assets of the transferror determined as of the time of the merger or consolidation*", mille Texase ülemkohus tunnistas kokkusobimatuks Texase konstitutsiooni artikli I lõikes 16 ette nähtud tagasiulatuva jõuga seaduste keeluga; vt Barbara Robinson *vs.* Crown Cork & Seal Co [335 S.W. 3d 126 (2010)].

19 — Tulevikus loodetavat laekumist käsitatakse juba ammu sellisena, et see kuulub isiku vara hulka. Viitan selle kohta keiser Justinianuse Institutsioonide (*Institutiones*) III raamatule (III.15.4): („*La stipulation conditionnelle donne lieu à l'espérance que la chose sera due, et on transmet cette même espérance à son heritier, si on meurt avant l'événement de la condition*" (Tingimusliku suulise lubaduse (stipulatsiooni) alusel tekib lootus, et asi võlgnetakse ja seda lootust saame anda ka üle, kui surm tabab meid enne tingimuse täitumist.), Hulot, H., *Les Institutes de l'Empereur Justinien*, Behmer ja Lamort, Metz, 1806), ning jurist Ulpianuse tekstile sama keisri koostada lastud teoses *Digesta* L.16.54: („*On entend par créanciers conditionnels, ceux à qui on n'accorde pas encore d'action, mais à qui elle devra l'être, ou qui ont l'espérance de l'obtenir lors de l'événement de la condition apposée à leur créance*" (Tingimuslikud võlausaldajad öeldakse nende kohta, kellel veel puudub hagi esitamise õigus, aga neile võib hakata kuuluma või neil on lootus, et neile hakkab see õigus kuuluma): Hulot, H., ja Berthelot, J.-F., *Les Cinquantes Livres du Digeste ou des Pandectes de l'Empereur Justinien*, Behmer et Lamort éditeurs, Metz, 1803).

68. Direktiivi 2011/35 artikli 19 lõike 1 punkt a, nagu ka 2005/56[20] artikli 14 lõike 1 punkt a, mis on sellega sisult võrdväärne, teevad ilmselgelt kohustuslikuks mõiste „kohustused" ühise määratluse, ilma et liikmesriikidel oleks võimalik seda kitsendada või laiendada. Kohtuistungil käsitlusel olnud juhtumi korral, kus ühendatava äriühingu suhtes kohaldatav õigus nõuab kõnesoleva võlakohustuse üleminekut ja ühendava äriühingu suhtes kohaldatav õigus välistab selle, on tegemist õigusnormide kollisiooniga, mida direktiiv 2005/56 ei suuda lahendada, mis on vastuolus selle direktiivi eesmärgiga hõlbustada piiriüleseid ühinemisi.

69. Edasi tuleb veel kindlaks teha, kas tõlgendus, mille ma pakun välja direktiivi 2011/35 artikli 19 lõike 1 punkti a jaoks, peab olema lähtepunktiks ka niisuguse *in statu nascendi* võlakohustuse korral, kui võlausaldaja, kes on teadlik lähiajal toimuvast ühinemisest, ei tee enne ühinemise äriregistrisse kandmist midagi selleks, et teavitada oma nõudeõigusest või selle võimalikust olemasolust.

70. MCH rõhutas nii kirjalikes seisukohtades kui kohtuistungil, et ACT kontroll, millele tuginedes määrati põhikohtuasjas käsitletavad trahvid, toimus enne ühinemislepingu avaldamist. Portugali valitsus nentis kirjalikus vastuses Euroopa Kohtu küsimustele, et ühinemislepingu ametlik avaldamine justiitsministeeriumi publikatsioonide veebileheküljel 22. veebruaril 2011 on käsitatav potentsiaalsete võlausaldajate, sh ACT teavitamisena, ning ACT oleks pidanud ühinemist kavandavaid äriühinguid hoiatama.

71. Isegi tunnistades, et niisugustel faktilistel asjaoludel peaks heauskne võlausaldaja kindlasti võlgnikku võlgnevusest enne ühinemist teavitama[21], leian, et ühinemine ei too kaasa selle võlgnevuse kustumist. Direktiiv 2011/35 ei anna mitte mingit võimalust väita vastupidist.

72. Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades olen seisukohal, et direktiivi 2011/35 artikli 19 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus niisugune siseriiklik õigusnorm nagu Portugali Código das Sociedades Comerciais'i (äriühinguid käsitleva seadustiku) artikkel 112, nagu seda Portugalis kohaldatakse ja mis näeb ette, et juhtudel, mil on läbi viidud äriühingute ühinemine ühendamise teel, siis ühendatava äriühingu kohustus maksta trahvi tema poolt toime pandud tööõigusalaste rikkumiste eest, mis leidsid aset enne ühinemist, läheb üle ühendavale äriühingule, kuigi otsus trahvi määramiseks jõustus alles pärast ühinemist.

VI. **Ettepanek**

73. Seega teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Tribunal do Trabalho de Leiria esitatud eelotsuse küsimustele järgmiselt:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2011. aasta direktiiviga 2011/35/EL (mis käsitleb aktsiaseltside ühinemist) artikli 19 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus niisugune siseriiklik õigusnorm nagu Portugali Código das Sociedades Comerciais'i (äriühinguid käsitleva seadustiku) artikkel 112, nagu seda Portugalis kohaldatakse ja mis näeb ette, et juhtudel, mil on läbi

20 — Vt käesoleva ettepaneku joonealune märkus 7.

21 — Tuletan meelde, et direktiiv 2011/35 näeb ette läbipaistvusel põhineva korra, mille eesmärk on tagada ja kaitsta nii ühinemisel osalevate äriühingute kui ka nende äriühingute aktsionäride, töötajate ja võlausaldajate huve. Selle korra kohaselt koostavad ühinevate äriühingute haldusorganid kirjaliku ühinemislepingu (artikkel 5), mis tuleb avaldada liikmesriikide õigusaktides ettenähtud viisil (artikkel 6). Ühinemiseks on nõutav vähemalt iga ühineva äriühingu üldkoosoleku heakskiit (artikkel 7). Et aktsionärid saaksid anda ühinemislepingule heakskiidu, on neil õigus vähemalt üks kuu enne ühinemislepingu heakskiitmist otsustava üldkoosoleku kindlaksmääratud kuupäeva tutvuda muuhulgas ühinemislepingu, raamatupidamise aastaaruannete ja tegevusaruannetega (artikkel 11). Direktiiv 2011/35 paneb liikmesriikidele kohustuse näha ette võlausaldajate huvide piisav kaitsesüsteem, juhul kui võlausaldajate nõuded pärinevad varasemast ajast kui avaldatud ühinemisleping ja nende tähtpäev pole saabunud ühinemislepingu avaldamise kuupäevaks (artikkel 13). Viimati mainitud sätte Portugali õigusesse ülevõtmiseks võimaldab äriühinguid käsitleva seadustiku artikkel 101-A selle kategooria võlausaldajatel esitada ühinemisele kuu aja jooksul ühinemislepingu avaldamisest teatud tingimustel vastuväiteid.

viidud äriühingute ühinemine ühendamise teel, läheb ühendatava äriühingu kohustus maksta trahvi tema poolt toime pandud tööõigusalaste rikkumiste eest, mis leidsid aset enne ühinemist, üle ühendavale äriühingule, kuigi otsus trahvi määramiseks jõustus alles pärast ühinemist.